

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

22. De ijs, quæ lege veteri immunda censebantur, & primùm de cibis
immundis, siue de ciborum delectu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Cinem & propinquum repetendi non habebis potestatem. Et ne avari à mutuo dando abstinerent; ibidem subiicitur: *Cave ne forte subrepat tibi impia cogitatio, & dicas in corde tuo, Appropinquat septimus annus remissionis, & aueris oculos tuos à paupere fratris tui, nolens ei quod postulat, mutuum commodare, ne clamet contra te ad Dominum, & fiat tibi in peccatum.* Ante septimum igitur annum licebat cuique repetere à debitore, quod mutuo dederat: accedente septimo anno, nihil in perpetuum fas erat repetere: & propterea cautiore erant Hebræi in mutuo dando, & in repetendo diligentiores.

Anno item septimo liber Deuteronomij, iussu Domini, legebatur. Deuteronom. 31. *post septem annos, anno remissionis in solemnitate Tabernaculorum, conuenientibus multis ex Israel, ut appareant in conspectu Domini Dei tui, in loco quem elegerit Dominus, leges verba legis huius coram omni Israel audientibus eis, & omni populo congregato. Voluit Deus, ut omnes legem audirent, quod docerentur quid facere, quidve fugere, & cauere deberent.*

Dubie quæstionis est, quomodo septimus annus computaretur? an ab emptione serui, aut à debito contracto, an potius ab altero septimo anno? Numerabatur à septimo anno, ita ut omnibus esset vnus, & idem annus septimus: nam ab eo anno, quo ingressi sunt Hebræi in terram à Deo promissam, computare cœperunt annos per septenarios, & in illo primo anno cœptus est primus septenarius, Leuit. 25. *quando ingressi fueritis terram, quam ego dabo vobis, sabbatizet terra sabbatij Domini, sex annis feret agramentum, & septimo anno sabbatizetis terræ. Quamobrè quò propior erat annus septimus, eò minoris serui vendebantur, & eò pauciores inueniebantur, qui mutuo darent: nã avari à mutuo dando erant alieniores.*

Caput XXI.

De Anno quinquagesimo, quem lex Moysis Iubilæum appellat.

Leuitici 25. *Lex est talis: Numerabis quoque mihi septem hebdomadas annorum, id est, septies septem, quæ coniunctæ faciunt annos quadragintano- uem, & clanges buccina mense septimo; Septimo die mensis propitiationis in vniuersa terra vestra, sanctificabisque annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ tue. Ipse enim est Iubilæum. In hoc anno possessiones olim venditæ, ad veteres dominos sine pretio redibant. Ibidem, Reuertetur homo ad possessionem suam, & vnusquisque redibit ad familiam pristinam, quia Iubilæus est, & annus quinquagesimus. Hinc fiebat, ut quò magis instaret annus quinquagesimus, eò minoris agrî, vineæ, atque oliueta venderentur. Ibidem: Quanto plures anni remanserint post Iubilæum, tantò crescit, & pretium: & quanta minus temporis numeraueris, tantò minoris, & emptio constabit: tempus enim frugum vendet tibi, ac si dicat, venditor non vendidit tibi ipsam rei substantiam, sed tempus fructuum colligendorum. Deinde, hic annus erat perfectæ libertatis: nam vsu veniebat interdum, ut seruus Hebræus septimo anno ad libertatem pristinam non rediret, quia eam contenebat; & nihilominus quinquagesimo anno velle, nollet,*

libertatem recuperabat cum vxore, & filijs. Exodi 21. *Si emeris seruum Hebræum, sex annis seruet tibi, in septimo egredietur liber gratis. Quod si dixerit seruus, Diligo Dominum meum, & vxorem, ac liberos, non egrediar liber; offeret enim Dominum Dni, & applicabitur ad ostium, & postea, perforabitque aurem eius subula, & erit ei seruus in seculum vsque ad annum quinquagesimum. Rationem huius legis iam supra reddidimus.*

Hoc loco quæri solet, An quinquagesimus annus numeraretur à die, quo quis possessionem vendebat? Minime: nam sicut septimo quoque anno, altera annorum hebdomada numerari incipiebat, ita finito quinquagesimo anno, alij quinquaginta anni incipiebant computari. Quare totum tempus apud Hebræos in septenarios annos, & quinquagenarios diuidebatur, ita tamen, vt semper vterque numerus integer esset. Primus annus quinquagesimus successit ab ingressu in terram à Deo promissam, vltimo septenario hebdomadæ annorum, & vnus annus remissionis alterum consecutus est: deinde annus primus secundi quinquagenarij, qui numerari incipiebat, vt fieret secundus Iubilæus, fuit secundus octauæ annorum hebdomadæ, atque ita deinceps in reliquis.

Quæri etiam solet vnde dictus sit Iubilæus annus? Quidam opinantur deductum esse hoc nomen à Iubal, primo musicorum instrumentorum auctore; Alij verò, à Iobel, quod Hebræis significat cornu arietinum, vel ipsius sonitum: & dictum esse Iubilæum, quòd tali cornu eo anno clangerent Hebræi: nam cum eo anno quinquagesimo perfectæ libertas esset debitorum, possessionum, & seruatorum, remittebantur debita, possessiones restituebantur, serui libertate donabantur, ideo in maxima totius populi frequentia, & celebritate buccinis clangebatur: atque id fiebat anno quadragesimo nono mense septimo, in decima die eiusdem, quo celebritas expiationis colebatur; vt notum esset omnibus, annum proximè sequentem esse Iubilæum. Et ideo dicitur: *Sanctificabisque annum quinquagesimum, id est, populum præparabis ad celebritatè anni quinquagesimi: nam sanctificare in sacris literis, aliquando idem est, quod præparare.* Vnde apud Isaiam Dominus: *Ego mandavi, inquit, sanctificatis meis, hoc est, Medis, & Persis, quos præparauit, vt deleant imperium Chaldæorum. Erat hic annus typus, & figura gratuitæ remissionis, & liberationis peccatoribus annunciandæ per Euangelium Christi Domini.*

P R A E C E P T A.

Caput XXII.

De ijs, quæ lege veteri immunda censentur. & primum de cibis immundis, siue de ciborum delectu.

Leuitici capite vndecimo, & Deuteronomij decimoquarto prohibuit Deus certos ci- bos, alios verò concessit. Permisit quidè iudæis, vt vesce-

vt vescerentur ex animantibus terræ quadrupedibus: his verbis: *Omne quod habet diuisam vngulam, & ruminat in pecoribus, comedetis: quicquid autem ruminat, aut ruminat quidem, & habet vngulam, sed non diuidit eam: sicut camelus, & cetera, non comedetis illud.* Ac deinde numerat aliquot animalia tanquam immunda, à quibus esset abstinendum: quæ sunt, Charogryllus, camelus, & lepus: quæ ruminant quidem, sed vngulam non diuidunt. Et porcus, qui vngulam diuidit, sed non ruminat. Nam quæ vngulam diuidunt, at non ruminant, non comedetis. Inter Auctores controuersia est, quale animal sit Charogryllus. Quidam existimant esse cuniculum, alij porcum spinosum, nonnulli herinaceum: quod probant ijs verbis Dauidis: *Petra refugium herinacij,* nam idem nomen ponitur vtrobique. Postea inter immunda animalia reponit mustelam, murem, crocodilum, Mygale, chamæleontem, stellionem, lacertam, talpam. Item, generatim immundum est animal, quod sine pedibus ventre progreditur, & reptile dicitur, quod serpit super terram.

Sanctus Thomas, prima secunde questione 102. articulo sexto, ad primum putat, causam huius esse, partim quia carnes animalium habentium vngulam, non tamen diuisam, sunt sicci humoris, ac proinde non aptæ ad esum: partim, quia carnes animalium habentium vngulam diuisam, sed non ruminantium, solent raptò viuere, ac proinde sunt animalia rapacia, & carniuora, & idcirco immunda. Item, cum non ruminant, solent cibos integros, non concisos deuorare. Cibi itidem ex animantibus, quæ vel reptando, vel serpendo gradiuntur, eo quod sint corporibus noxij, vel immundi, lege prohibentur. Eadem ratione mures, & alia id genus animalia rejiciuntur, nam hos omnes cibos natura ipsa hominum refugit, & detestatur.

Præterea, inquit ille, aliorum animalium carnes vetantur, quia immundis cibis nutrirî solent, tametsi huiusmodi carnes non sint humano corpori noxiæ. Et propterea iubet Deus Iudeos abstinere à carne suilla, quia porcus volutatur in cæno, & luto, & comedit quicquid in locis immundis inuenit. Aliorum verò animalium carnes prohibentur, quia sunt corporibus noxiæ, & earum esum ipsa hominis natura, (vt de reptilibus dictum est,) fastidit ac respuit. Ex piscibus verò, concessit eos, qui pinnulas habent, & squamas: eos verò prohibuit, qui squamas aut pinnas non habent. Ex volucris venit carnes earum edere, quæ sunt rapaces, & voraces. Et recensuit aquilam, gryphem, halæctum, miluum, vulturem, struthionem, noctuam, Iarum, accipitrem, bubonem, mergulum, ibim, cygnum, onocrotalum, porphyriorem, herodionem, charadriam, vppam, vespertilionem. Sed inter mundos cibos ex volucris memorat bruchum, atracum, ophiomachum, & locustam. Porro gryphus, animal est Indicum, pennatum, & quadrupes, omni ex parte leoni, alis verò, & facie aquilæ simile, equis vehementer infestum, Plinius libro decimo, capitulo quadragesimo nono, antè rubrum est, à tergo nigrum, albisque alis.

Halæctus, volucris est: huius nulla mētio apud Aristotelem, Aelianum, Plinium: nisi comprehendatur sub decem accipitrum generibus, quæ Aristoteles habet libro nono cap. trigesimo sexto, de historia animalium.

Larus avis est aquatica, colore fuluo, magnitudinem columbæ non multum excedens. Quidam fulicam interpretantur: teste Suida, Avis est mirum in modum rapax, & vorax, quæ ab Aristotele Gavia, appellatur lib. 8. cap. 3. & apud Plin. lib. 10. cap. 32.

Mergulus, idem qui mergus: de quo multa est mentio apud Aristotelem, lib. 8. cap. 3. Plinius lib. 10. cap. 32. dicitur esse avis sic dicta, quod se in aquam cibum captans assidue immergat, teste Varrone, lib. 4. de lingua latina.

Ibis, duplicis est differentiæ: alia apud Pelusium, nigra in Aegypto, de ea sunt multa in Aristotele lib. 9. cap. 26. Alia ciconiæ non absimilis apud eundem lib. 15. cap. 10.

Onocrotalum, alij vertunt Pellicanum, eius nullam mentio apud Aristotelem. Plinius lib. 10. cap. 47. ait esse volucem similem Olorij valde rapacem, & voracem.

Porphyrio, forma & pulchritudine omnes aues excedit. Aristoteles lib. 8. cap. 8. Aelianus libro 14. cap. 35.

Herodionis nec Aristot. nec Plinius, nec Aelianus meminere. Quidam putant esse falconem.

Charadrius, avis est magnitudine par turturi, colore luteo, fluente & nemora colens, Suidas in *stipponalle*, ait, huic aui inesse vim medicam, vt illius aspectu facile sanetur qui laborat ictero, siue regio morbo. vide in Chilliad. Charadrium imitans.

Attacus, nec apud Aristotelem, vel Plinium nec apud alios legitur.

Ophiomachus itidem nescitur, quæ avis sit. Mygale, nonnulli Eritium intelligunt.

In hac lege de ciborum delectu illud voluisse Deum quidam aiunt, vt ea animalia, quæ pro Dijs à Gentibus habebantur, passim comederentur: sues verò, lepores, & cuniculos immundos voluit Moyses esse, quia hisce vesceretur Aegyptij, cæteris autem tanquam Dijs suis, parebant. forsitan Moyses suillæ carnis, & leporis atque cuniculi esum interdixit, quia Maiores suos has carnes cognouerat non comedisse, & quod Maiores in delectu ciborum, more, & vsu obseruarunt, ipse lege constituit atque præscripsit.

Item, lege cauit, (de qua Genes. 9. Leuit. 17. Deuterion. 12.) ne ederent sanguinem animalium; & ideo abstinere, lege cogebantur Hebræi ab esu animalium, quæ suffocata, vel strangulata erant, eo quod vnà cum carnibus sanguine edere oporteret, si hæc comederentur. Leuit. 19. lex est: *Non comedetis carnem cum sanguine: quare non tantum fuit legis præceptum, vt abstinerent à sanguine, sed eadem ab omni animali suffocato, strangulato, & à bestiis discerpto. Leuit. 17. Anima, hoc est, homo, qui comederit vorticinum, vel captum à bestia, tam de indigenis, quam de aduenis, lauabit vestimenta sua, & semetipsum aqua. Voluit Deus, vt ab omni rapina auertamur. In hoc tamen aliud præceptum continebatur, vt abstinerent, scilicet ab esu suffocati animantis. Prohibuit verò Deus vsu sanguinis*

Cic. li. 2. de natu. Deorum. Plin. lib. 8. c. 7.

vt ab omni specie crudelitatis, & ab iniurijs, & cædibus abstinerent. Cuius legis ratio Leuit. 17. redditur: *quoniam anima*, inquit, *omnis carnis, in sanguine est*, quasi dicat, quia spiritus vitalis siue vita animantium, anima sumitur pro spiritu vitali, aut vita, & caro sumitur pro animali, est in sanguine; hoc est, nutritur, & sustentatur à sanguine, nam sanguis est corporis ac vitæ alimentum in animantibus: perinde est, ac si diceret: sicut lychni ignis est in oleo, id est, sustentatur, & nutritur ex oleo; sic spiritus vitalis, siue vita animantis in sanguine consistit, quare qui edit vel fundit sanguinem animalis, fundit, vel deuorat vitam eius. Et subiungitur ibidem: Et ego dedi illum vobis, vt super altare in eo expietis pro animabus vestris, vt si diceret, Præcipio, ne comedatis sanguinem animalis, quia volui, vt peccata vestra sanguine animalium expietis, & vitam vestram eo sanguine redimatis; quare sanguis animalium non nisi ad altare meum, & per sacerdotem, & tanquam victima pro vestris peccatis fundendus est. Prohibebantur itaque Iudæi edere sanguinem animalium, quia eum sibi Deus ad sacrificia referuauerat, & ne occasione vlla inducerentur ad edendum sanguinem animalium immolatorum, generatim præcepit, ne vllum sanguinem animalium comederent, præcidi oportet omnem peccandi, & perfringendi legem occasionem.

Similiter etiã interdixit vsu adipis Leuit. 3. quoniam adipem sibi Deus referuauerat ad sacrificia.

Item, Exod. 23. & Deuteronomio. 14. lex est ista: Nō coques hœdum in lacte matris suæ, hoc est, Non offeres mihi hœdum ministerio Sacerdotum postea coquendum, quandiu fugit lac matris. Alij sic: Non offeres mihi hœdum mactandum vna cum matre lactante, quod etiam præceptum eodem spectare constat, ad absterrendos scilicet Iudæorum animos ab omni specie crudelitatis, iniuriæ, & cædis. Voluit itidem Deus, vt hoc lus iam ad ultus offerretur quasi iam certò victurus.

Caput XXIII.

De hominibus qui in veteri lege immundi censentur, & de rebus itidem alijs immundis.

Impuri, & immundi homines in lege Moysis prohibebantur ab ingressu, & aditu in templum, quique excluderentur à sacris oblationibus, & sacrificijs: Qui itidem ab aliorum consortio separabantur, & immundi dicebantur dupliciter, vel per se, vel ex alio, nimirum tactu rei immundæ.

In primis Leuit. 13. Lara est lex, qua immundi habentur ij, qui sunt lepra infecti: nomen autem Hebraicum, quod latinus interpret in lepram conuertit, non solum significat lepram, sed generatim labem, & maculam corporis contagione alios afficientem. Vnde Chaldeus paraphrastes transfert in Scabiem. Iudicium, quo lepra cuiusque iudicabatur, erat Sacerdotum. Sed cur potius ad Sacerdotem, quam ad alium quemuis

pertinebat: nam Medicorum est morbos cognoscere, & diiudicare: & Principum etiã, contagione morbi infectos ab aliorum cœtu, & conuictu secludere. Respondeo, id iudicium esse sacerdoti relictum, vt lepra, & alia quouis corporis labe hominem contaminatū à sacris excluderet: nam sicut sacerdotum est ad sacra dignos admittere, sic etiam indignos prohibere, & impuros certis cæremonijs lege præscriptis mundare. Manebat autem leprosus extra castra septem diebus. *Quæritur* cur septem diebus? Respondeo quia voluit lex, vt integra vna hebdomada, quæ septem dierum circulo concluditur, à castris, & proinde aliorum consortio esset exclusus. Item, septenario perfectio significatur, vt igitur leprosus septem dierum intervallo penitus curaretur à lepra, iubebatur extra castra septem dierum spatio commorari.

Secundò, Leuitici cap. 12. *Mulier si suscepto semine* (hoc est, concepta prole) pepererit masculinum, immunda erit septem diebus (hoc est vna hebdomada) iuxta dies separationis menstrua hoc est, iuxta numerum dierum, quibus immunda habebatur ob menstruum sanguinis profluuium, & die octauo circumcidetur infantulus: ipsa verò trigesima die manebit in sanguine purificationis suæ (vnde quadraginta diebus immunda censetur) sin autem feminas pepererit, immunda erit duabus hebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui, & sexaginta sex diebus manebit in sanguine purificationis suæ. Ratio huius legis videtur cum ipsa natura congruere, tradunt Medici ex Hippocrat. in libell. de carnibus, & lib. de partu septimestri, & ex Aristot. lib. de historia animalium septimo, cap. 3. semen intra vterum femine susceptum, si ad septem dies formari non ceperit, effluere & euanescere. Infans quoque recens natus si septem dies compleverit, octauo die extra periculum vitæ constitutus censetur; & ob hanc causam, teste Aristotele libro septimo de historia animalium, capitulo vltimo, septimo die, videlicet exacto infanti nomen imponitur, quasi iam certò victuro. Rectè igitur lex constituit, vt quæ masculinum pepererit mulier, septem diebus habeatur immunda: quia licet frequenter non nisi vsque ad tertium, vel quartum diem soleat menstruum profluuium pati, aliquando tamen natura id prorogat vsque ad septimum diem, nam si magis prorogetur, morbus est, nō naturæ cursus, Rectè itidem octauo die circumciditur infans tanquam iam, & non antea extra vitæ discrimen constitutus: domi autem manet mulier quadraginta diebus: quia iuxta Medicorum placita, sicut infans ad octauum diem perueniens, victurus certò creditur; sic diem attingens quadragiesimum, incipit roborari; & confirmari. Et ideo quadragiesimo die mater iubetur eum in templo offerre, quasi iam robustum effectum, at mulier pariens foeminam, duplicato dierum numero domi reclusa manet: quia foemina masculo debiliior est, vt pote frigidior, & humidior, ac ideo recens nata non creditur certò victura, nisi decimum quartum diem exegerit: nec robustior facta, nisi octogiesimum diem attigerit.

Tertiò, Leuitici 15. immundus habetur vir, qui patitur seminis fluxum.

Quartò, Ibidem, Mulier quæ menstruo proflu-

uio labo-